

Sněmovní usnesení

Jan Valuch – Kryštof Antonín

Vznik & základní specifikace

- výsledek jednání krále a stavů
- ke konci středověku panovník již své nařízení/rozhodnutí konzultuje se svými šlechtici; vznik vyplynul ze snahy šlechticů, popř. stavů, získat větší podíl na moci a zemské správě
 - vznik prvních landfrýdů (smluv o obecném/zemském míru, viz odrážku níže)
 - později vznikají samotná sněmovní usnesení

Landfrýdy

- vydával je panovník nebo zemský sněm
 - za cíl měly tyto dokumenty omezit vnitropolitické boje v zemi, boj proti kriminalitě
 - nejvíce jich vznikalo v období interregna v letech 1440 - 1453
-
- prudký rozvoj usnesení zaznamenáno zejména v 15. a 16. století
 - důležitý pramen zemského práva
 - jedná se o pramen písemný, úřední provenience
 - od vlády Ferdinanda I. má panovník tzv. právo královské sankce
 - jedná se o jakési absolutní právo veta
 - panovník musí sněmovní usnesení schválit, pak až může nabýt účinnosti

Zápis a uchovávání sněmovních usnesení

- v Čechách, na Moravě a Opavsku se zapisovaly do zemských desk – do památních knih (1465)
 - od 16. století byly uchovávány v samostatných „deskách“ – knihách sněmovních
- ve Slezsku a Lužici zapisovány do veřejných knih (absence desek)
- zapsáním nabývalo sněmovní usnesení účinnosti
 - zamezilo se pozměňování usnesení při zápisu, král jmenoval tzv. relátory, kteří dohlíželi na správné a přesné zapsání
- od roku 1492 vydávány také tiskem

Raně novověký zemský sněm

- V Čechách zde zasedají:
 - od r. 1421 do r. 1620: 3 kurie – páni, rytíři, královská města
 - od r. 1627 (Obnovené zřízení zemské) – přidána kurie duchovních
- Na Moravě:
 - v 16. století: 3 kurie – páni, rytíři, spojená kurie prelátů a královských měst
- Slezsko:
 - v 16. století: tři kurie, přesně stanovený počet účastníků
 - kurie: knížat, prelátů a měst
- Horní a Dolní Lužice
 - ne tak rozvrstvená stavovská struktura, účast dána nikoliv stavovskou příslušností, nýbrž vlastnictvím pozemkového majetku
 - Horní Lužice:

- zástupci 6 významných měst, šlechtici
- Dolní Lužice
 - shromáždění drobné venkovské šlechty
- Účastník z řad pánů a rytířů mohl být každý, kdo měl v zemi obyvatelské právo (narozen v domácím šlechtickém rodě nebo měl inkolát) a držel svobodný pozemkový majetek zapsaný v zemských deskách (platí pro Čechy a Moravu)
- V Čechách předsedal zemskému sněmu český král nebo nejvyšší purkrabí Pražského hradu, na Moravě moravský markrabě nebo zemský hejtman. Váha jednotlivých hlasů byla přímo úměrná postavení a bohatství hlasujícího (zamezení zmanipulování hlasování například chudou venkovskou šlechtou, neboť nebyl přímo určen počet účastníků sněmu).
- účastníci podle příslušnosti ve stavu rozčlenění do kurií, v kurii rozhodovala většina hlasů přítomných osob, v plénu měla každá kurie jeden hlas, důležitá jednomyslnost
- panovník sněmu předkládal své propozice (návrhy zákonů, požadavky na velikost daní atd.), sněm o nich poté jednal

Zemský sněm v pozdějších dobách (19. století)

- založen v r. 1861
- předchůdcem bylo stavovské shromáždění (rozpuštěno po r. 1848)
- složení: 4 kurie, virilisté (trvalé funkce)
- pravomoci: moc zákonodárná (zejména komunální a zemědělské zákony, všechny schvaloval císař), moc exekutivní
- konec sněmu v r. 1913

Využití pramene v historickém bádání

- zkoumání zemského práva v daném období novověku
- vývoj „stavovské monarchie“ v ZKČ
- výzkum dobové politické situace a pozice stavů vůči panovníkovi
- studium vývoje právního státu
- promítání politické situace do sociální a ekonomické sféry a jeho výzkum

Edice

Janiš, Dalibor (ed.): *Moravský zemský sněm na prahu novověku. Edice památek sněmovních z let 1518-1570.* Památky sněmovní I., Sv. 1. Praha 2010.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. I, 1526–1545. Praha 1877.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. II, 1546–1557. Praha 1880.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. III, 1558–1573. Praha 1884.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. IV, 1574–1576. Praha 1886.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. V, 1577–1580. Praha 1887.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. VI. Praha 1890.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. VII, 1586–1591. Praha 1891.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. VIII. Praha 1895.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. IX. Praha 1897.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. X, 1600–1604. Praha 1900.

Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. XI, Sněmy roku 1605. Praha 1910.

Volf, Miloslav (ed.): *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. XI, Sněmy roku 1605.* 2. část. Praha 1941.

Volf, Miloslav (ed.): *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. XI, Sněmy roku 1605.* 3. část. Praha 1955.

Novák, Jan Bedřich (ed.): *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. XV, Sněmy roku 1611.* 1. část. Praha 1917.

Novák, Jan Bedřich (ed.): *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. XV, Sněmy roku 1611.* 2. část. Praha 1929.

Jenšovský, Bedřich (ed.): *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu. Sv. XV, Sněmy roku 1611.* Rejstříky. Praha 1939.

Pozn. v prvních deseti svazcích edice nebyli uváděni editoři. Svazky XII až XIV nevyšly.

Řada edicí sněmovních usnesení je dostupná v Digitální knihovně „České sněmy“ Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky /[České sněmy, index \(psp.cz\)](https://www.psp.cz/)/.

Použitá literatura

Dějiny práva na území republiky československé/§ 7. Prameny práva zemského. *Wikizdroje*. [online]. Dostupné z:

https://cs.wikisource.org/wiki/D%C4%9Bjiny_pr%C3%A1va_na_%C3%BAzem%C3%AD_r republik_%C4%8Deskoslovensk%C3%A9/%C2%A7_7._Prameny_pr%C3%A1va_zemsk%C3%A9ho

Zemské desky. *Ius Wiki* [online]. Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/historie/pfuk/cech/zkouska/skupina-a/otazka-3>

Čornej, Petr a kol.: *Dějiny zemí Koruny české II.* Praha 1992.

Klapal, Jan.: *Policejní ustanovení v moravských zemských zřízeních 16. století.* Diplomová práce. Právnická fakulta UP Olomouc. Olomouc 2010.

Vorel, Petr: *Velké dějiny zemí Koruny české.* 7. sv. Praha – Litomyšl 2005.